

9. Otwarcie urny i liczenie głosów

Podczas otwierania urny zwróć uwagę, czy nie widać niczego niepokojącego. Czy niektórzy członkowie komisji nie wykazują nerwowych zachowań? Czy ich ubiór może skrywać plik z 50–100 kartami do głosowania? Czy nie sięgają nerwowo do kieszeni i torebek (panie)? Czy mają odłożone długopisy, którymi mogliby „psuć” głosy dostawiając drugi krzyżyk itp.?

Upewnij się, że w pomieszczeniu jest wystarczająco dużo miejsca, by komisja pracowała razem – tak, aby jej członkowie widzieli się nawzajem. Bardzo ważne: postaraj się oczyścić środek sali i skłonić komisję do zsunięcia stołów w kwadrat, tak aby wszyscy mogli usiąść wokół wspólnego stołu i widzieć się nawzajem. Dopilnuj, aby wszyscy odłożyli wszelkie przybory do pisania i mieli puste ręce. W miarę możliwości sprawdź, czy ktoś nie ma np. na palcach „krzyżyków” namalowanych tuszem (to jeden ze zgłoszonych nam przypadków).

9.1. Sprawdzenie urny i pieczęci przed jej otwarciem Komisja sprawdza urnę i pieczęcie a następnie – jeżeli pieczęcie są nienaruszone – otwiera urnę i wyjmuje karty do głosowania. Czynności te powinny być wykonywane bez pośpiechu i zamieszania, w sposób przejrzysty dla wszystkich uczestników. Wyjętych kart, ani żadnej ich części nie wolno odkładać na bok czy ukrywać przed wzrokiem pozostałych osób znajdujących się w lokalu wyborczym. Zwróć uwagę czy w urnie nie ma plików kart, wyglądających na wrzucone razem. Sprawdź też czy żadna karta nie została w urnie. Należy komisyjnie stwierdzić, że urna jest pusta, po czym ponownie ją zaplombować. Cała komisja składa podpisy na plombie.

9.2. Ustalenie liczby kart do głosowania wrzuconych do urny Komisja zlicza wszystkie karty do głosowania znajdujące się w urnie, opisując i licząc ewentualne karty przedarte itp. Przeglądając karty wyjęte z urny, komisja rozdziela je na głosy oddane w wyborach do Sejmu i Senatu, a następnie podaje uzyskane liczby. Jako mąż zaufania odnotuj te wartości. Podczas wyjmowania i liczenia kart zwróć uwagę, czy karty do głosowania mają autentyczną pieczęć i prawidłowy wygląd, zgodny ze wzorem PKW. Uwaga: Jeśli liczba kart w urnie będzie choćby o jeden większa niż wcześniej ustalona liczba kart wydanych (podpisów w spisie wyborców), konieczne jest ponowne liczenie kart i wyjaśnienie sytuacji. Potwierdzony nadmiar oznacza, że nielegalnie wrzucono kartę i fakt ten musi zostać odnotowany w protokole. Ponadto konieczne jest podanie przypuszczalnej przyczyny tego zdarzenia. Konieczne jest przejrzanie wszystkich kart w celu sprawdzenia ich autentyczności (pieczęć, jakość wydruku itp.). Sytuacja staje się tym poważniejsza, im większy stwierdzono nadmiar kart w urnie. Bezwzględnie należy zweryfikować autentyczność kart, a podejrzane egzemplarze muszą zostać zabezpieczone jako dowody w przyszłym dochodzeniu. Jeżeli w urnie stwierdzono zbyt małą liczbę kart do głosowania, najprawdopodobniej nie wszyscy wyborcy, którzy pobrali karty, wrzucili je do urny.

9.3. Ustalenie liczby głosów ważnych i nieważnych

a) Ustalenie liczby głosów nieważnych Karty nieważne są wydzielane w taki sposób, by każdy mógł potwierdzić nieważność danego głosu. Po policzeniu kart nieważnych powinny one zostać zapakowane i opieczętowane w taki sposób, aby do paczki nie dało się nic dodać, ani z niej wyjąć. Jako mąż zaufania przyjrzyj się jakości tego zabezpieczenia. Wspomniana procedura jest wykonywana dwa razy – osobno dla głosów do Sejmu i Senatu.

b) Ustalenie liczby głosów ważnych W następnym etapie prac komisja ustala liczbę ważnych głosów do Sejmu, a następnie – do Senatu. Najczęściej wtedy właśnie odbywa się wspólne liczenie głosów przez członków komisji, następnie sumowanie wyników.

Zwróć uwagę, czy członkowie komisji:

a) nie próbują unieważnić tych głosów przez np. postawienie dodatkowego krzyżyka, lub przedarcie karty

b) nie próbują wykraść lub podmienić kart do głosowania

c) przyjrzyj się, czy członkowie komisji nie mają przy sobie długopisów; jeśli mają, zwróć na to uwagę przewodniczącemu komisji i poproś, by ten zarządził odłożenie długopisów.

Uwaga: Szczególną uwagę zwróć na głosy uznane za nieważne.

9.4. Możliwe powody uznania głosu za nieważny to:

- a) głosy oddane są na fałszywej karcie czyli na takiej, która nie została wydana i opieczetowana przez komisję
- b) na karcie brakuje skreślenia (znaku „x”) przy nazwisku jakiegokolwiek kandydata
- c) zostali skreśleni kandydaci z różnych komitetów wyborczych
- d) karta została przerwana

Spróbuj zanotować liczby nieważnych głosów każdego rodzaju. Zwróć szczególną uwagę na karty puste oraz źle wypełnione.

9.5. Liczenie głosów oddanych na poszczególne komitety wyborcze

a) Na tym etapie są wykonywane następujące czynności:

- segregowanie głosów
- liczenie głosów w poszczególnych grupach
- zapisywanie otrzymanych wartości na arkuszach pomocniczych (procedura wykonywana jest oddzielnie dla kart z głosami do Sejmu i Senatu).

Uwaga: W czasie liczenia członkowie komisji powinni unikać niepotrzebnego pośpiechu oraz wykonywać wszystkie czynności bardzo dokładnie i spokojnie. Zwracaj uwagę na wszelkie przejawy zaaferowania i zamieszania. Na bieżąco notuj wyniki otrzymywane podczas liczenia tak, aby później można było skontrolować prawidłowość przygotowywanego protokołu.

a) Segregowanie głosów – grupowanie w „kupki” Liczenie głosów odbywa się przez rozkładanie kart do głosowania na „kupki” poszczególnych komitetów wyborczych. Każda karta do głosowania powinna zostać pokazana członkom komisji i położona głosem do góry(!) na odpowiednią kupkę. Tu należy bardzo uważać, aby karty z głosami na kandydata danego komitetu wyborczego nie trafiły – przypadkowo lub umyślnie – niewłaściwe miejsce. Dokładnie się przyjrzyj, czy przewodniczący lub inna osoba kładzie pokazywaną kartę na odpowiednią kupkę!

b) Liczenie głosów. Liczenie głosów w poszczególnych grupach może być prowadzone na bieżąco podczas segregowania, przez stawianie np. kresek na wcześniej przygotowanej liście komitetów, a następnie ich policzenie. Dodatkowo jednak, zawsze żądaj policzenia i przejrzania kart do głosowania w każdej grupie. Zachęcaj członków komisji wyborczej do przeliczenia oraz przejrzania kupek konkurencyjnych komitetów. Niech każdy się upewni, że nie ma tam omyłkowo odłożonych kart z głosem na kandydata innego komitetu wyborczego. Upewnij się, że w danej grupie nastąpiło pełne przeliczenie kontrolne kart. Członek komisji przekazuje cały stosik następnej osobie, aby ta sprawdziła wynik liczenia. Sprawdzone stosiki należy zaplombować, zapisać rezultat i odłożyć. Otrzymana liczba powinna zostać głośno oznajmiona i zapisana na kartce z nazwiskami poszczególnych kandydatów, która leży przy przewodniczącym komisji. Sprawdź, czy wynik został prawidłowo zanotowany.

c) Podsumowanie liczby kart we wszystkich grupach. Po przeliczeniu kart w poszczególnych grupach następuje sumowanie wszystkich wartości. Otrzymana liczba powinna być równa sumie wszystkich kart z ważnymi głosami (oddzielnie do Sejmu i do Senatu). Jeżeli otrzymane wyniki są rozbieżne, upewnij się, że dokonano ponownego liczenia kart.

Uwaga: Drobne niezgodności zwykle są efektem pomyłek podczas liczenia. Większe różnice, np. przekraczające 10 kart, powinny już budzić podejrzenia. Zbyt mała liczba kart w grupach może oznaczać, że część kart z ważnymi głosami została wykradziona przez osoby pracujące w komisji, co mogło się stać podczas segregowania i liczenia kart. Zbyt duża wartość oznacza z kolei, że karty mogły zostać dorzucone do kupek. Znaczna rozbieżność w takim wypadku oznacza poważną sytuację, wymagającą natychmiastowego wyjaśnienia i ponownego, skrupulatnego sprawdzenia wszystkich obliczeń.

d) Liczenie głosów oddanych na poszczególnych kandydatów.

(Opisana wyżej procedura jest – z drobnymi modyfikacjami – przeprowadzana oddzielnie dla kart z głosami do Sejmu i do Senatu.) Pamiętaj, że liczba wydanych kart do głosowania = liczba podpisów w rejestrze osób głosujących na podstawie miejsca zameldowania, zaświadczeń oraz pełnomocnictw.

9.6. Zabezpieczenie dokumentów Należy pamiętać o zabezpieczeniu wszystkich kart do głosowanie, zarówno tych wyjętych z urny (ważnych i nieważnych), jak i kart niewykorzystanych. Zabezpieczenie powinno uniemożliwiać dodawanie lub odejmowanie kart oraz zmianę ich treści. Karty z głosami ważnymi

powinny być podzielone na pakiety, tak aby w razie wątpliwości można było szybko przeliczyć karty w danym pakiecie.

9.7. Protokół z prac komisji.

a) Zapisywanie policzonych ilości do protokołu Po zakończeniu liczenia przygotowany jest protokół z czynności obwodowej komisji wyborczej. Dane są wpisywane do protokołu na podstawie arkuszy pomocniczych. Pamiętaj, aby sprawdzić czy zapisy protokołu odpowiadają wynikom przeprowadzonego liczenia głosów. Wyniki cząstkowe, zapisywane podczas liczenia teraz przydadzą ci się do porównania z danymi w protokole.

b) Podpisanie i obwieszczenie protokołu obwodowej komisji wyborczej. Przewodniczący komisji jest zobowiązany do ogłoszenia wyników wyborów natychmiast po podpisaniu protokołu przez wszystkich członków komisji. Wyniki powinny zostać umieszczone na zewnątrz lokalu wyborczego.